

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	peseta	trimestre
Fora	1'25	id.	id.
Estranger	1'50	id.	id.
Un número 10 cèntims			

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remeti á la Redacció, se'n donará compte en lo Setmanari

Any 5.º

Diumenge 27 de Mars de 1898

Núm. 206

SECCIÓ GENERAL

DIES NEGRES

Altre vegada 'l pánich s' ha apoderat de la gent de diner y 'ls valors públichs baxan. Los cambis han arribat frech á frech del quaranta per cent y les transaccions ab l' exterior s' han fet poch menos qu' impossibles. Lo conflicte ab los Estats Units s' acostia y 'l Govern d' aquella República y 'l nostre s' afanyan á armarse pera afrontar les contingencies de la lluyta. Estem pròxims, donchs, á tenir d' embarcarnos ab una altra guerra, quan la de Cuba encara segueix en plé vigor y quan lo Capità general de la illa demana, segons diuhen los telegrams, un reforç de quinze mil homes pera cubrir baxes. Los patrioters y 'ls guerrens deuran estar contents. Pero 'l pays quina part hi pren, quina resolució, quin esperit manifesta en circumstancies tant solemnes?

Lo pays está ensopit y res lo fa moure. Qualsevol diria que té 'l convenciment de que sos mals no tenen cura, qu' ha perdut la confiança en tot y tothom. Sense cohesió de cap mena, sense cap organisme fort y vivent á quin entorn puga ajuntarse pera fer sentir lo pes de la seva voluntat, ha renunciat á tota resistència, y cadascú aisladament fa 'ls possibles pera escapar de la tempesta lo millor que puga. Si 'l Govern necessita soldats, se 'ls pendrá tants com ne vulga: si necessita diners ferá 'l meteix, al qui no 'n tinga se li vendrá les finques. Davant la omnipotència del poder, la resistència individual es negativa: lo pays no existeix com á element ponderador.

Perxó 'ls Govern, en circumstancies tan angunioses, del pays no se 'n preocupan, y pera fer cara als perills que amenassen á Espanya no buscan en lo pays la seva forsa y 'ls medis que 's requerexen, sino que la forsa y 'ls medis los buscan en sí metexos, en mantenir los organismes que 'ls hi donan vida y poder y que posan lo poble al arbitre de llur voler.

Davant d' un conflicte armat ab una nació poderosa, lo Govern pera enrobustirse y poguer presentarse als ulls de les demes nacions revestit de plena autoritat necessita les Corts, y per axó 'ls ha cridades y per axó les vol y no per res més. Les Corts tenen de fer l' ofici del pays respecte del Govern: tenint les Corts, lo Govern podrá dir en alta veu dintre la vigent legalitat que té 'l pays ab ell.

Pero 'l Govern ab lo pays no hi compta. Lo Govern té feta ja la resolució y preses les disposicions qu' ha volgut. Tot lo que li ha semblat bé de fer sense les Corts y ha pogut ferho sense afectar á ningú més en tot cas que als espanyols, ho ha fet passant per sobre de la Constitució y de les lleys; exemple, la concessió de la autonomia á les Antilles. Y pera lo que amenaça, pera lo que té de venir, tampoch hi compta. Perxó les Corts les vol seves, instruments de la seva voluntat, y al pays no li demana que li envihi representants veraders, apoderats que li expressin lo que vol, lo que pensa dels actuals conflictes y quins sacrificis está disposat á fer pera afrontarlos: sino que li exigeix que voti per representants á les persones qu' ell designa, y si per cas no 'ls vol votar, les declara elegides, falsificant la seva voluntat y trepitjant per axó les lleys divines y humanes.

Indigna y subleva en dies com avuy l' espectacle que dona Espanya al mon civilisat. Los representants y agents del poder sense exclourén la magistratura judicial, fetes contadíssimes excepcions, amenassant, ampellant si convé als ciutadans, ó afalagantlos ab promesses moltes de les quines importan la comissió d' legalitat é injusticies. Los ciutadans, lo pays en general, moguentse per egoismes, per envejies, per

venjances, y barallantse sovint ab un ardor digne de causes nobles per una cugruna d' influencia y de predomini local, quan no venentse al encant son dret á qui més lo paga.

Si es veritat, com diuhen, que cada poble te 'l Govern que 's mereix: Espanya es un dels que 's poden posar per exemple.

Lo que en ella passa y la ocasió en que hi passa, es suficient pera fer perdre tota ilussió á aquells que de bona fé poguessin esperar la regeneració del pays del despertament de patriotisme y de la exaltació que produhexi en los esperits una guerra grossa internacional.

Lo perill d' ella, la seva metexa proximitat, no ha mogut fins ara al pays gens ni mica. La apocament més que la resignació regna en los esperits; lo pays s' ha tornat masell y reb y 's prepara á rebre les bergassades ab tranquil·litat musulmana.

Les campanyes periodístiques que 'n diuhen patriòtiques no troban ressó, no arriban á la ànima, y 'ls entusiasmes que tractan d' axecar no crexen més amunt d' un dit sobre la terra.

La organissació centralista del Estat ha mort l' esperit públich.

Y.

HI HAVIA PROVIDENCIA...

Traslademse ab la atenció més enllá dels límits de la en un temps lliure terra: dirigim las nostras miradas á la política que 's desenrotlla á l' altre costat del Ebre.

Sento parlar á la gent; y la gent diu que 'l poble está deixat de la ma de Deu: cridan els periódichs y un exclaman: ¡traició! altres ¡desastres! Tots y en tots els tons: ¡burla! ¡deshonra! ¡vergonya! La opinió faltada de quelcom que necessita, ho busca, però no ho troba. La iniciativa oficial tira al carrer la careta y diu al poble: ¡Agafala! ¡Disfressat! Y 'l poble 's disfressa y 's llansa pel camí de la mascarada á ofegar unas penas que l' ennoegan y creman el seu cor y embotan el sentiment. Y ofuscada l' ànima cridan uns sens saber lo que demanan ¡que 'm donguin pá...! mentres els més se 'n van pel camí de la Plassa de Toros. Y d' aquestos n' hi han que 'ls hi dona per plorar y ploran la mort d' en Frascuelo, y altres que riuhen ab el riure del histèrich, qualsevol sort de la lidia. Y á la plassa no fa fret perque 'l sol de la tauromaquia, l' astre esplendorós del únich horitzó rialler, però sagnant, el Guerrita, toreja. Y 'l Guerrita que viatja com el Czar, com un conceller de la Companyia de ferro-carrils, ho omplena tot y tot ho vivica y ho informa.

Alsant el colse, mira 'l poble al cel y veu caure unes candidatures, al dir de la gent entesa la panacea aplicable á las desgracias de la pátria. En nom de la pátria le demanan per dos generals, y 'l poble després de refunfunyar de les candidatures, las trepitja, en protesta, y posa en la picota del ridícul á n' aquets generals, els quals diuhen que la victoria va regalar espasas teixidas de llover y murtra. El poble que ha gastat la seva bossa, veu al sortir del espectacle que han baixat los valors però no s' hi para. Els cambis puján; ¿que se l' hi endona al poble si no té res per cambiar?

Y tot aixó no ho inventem, ni tan solament ho exagerem. Nos ho diuhen ben clar els periódichs d' oposició, nos ho donan á entendre entre líneas els que gosan de las fartaneras del pressupósit.

¿Que ha succehit donchs perque vingués á la existencia aquest estat de cosas anormal, aquest desgabell que no pot durar, aquest caos polítich y social que no té una ma creadora que pronuncii 'l fiat lux y que se-

nyali ab el dit providencial el camí que han de seguir els destins de la societat espanyola?

No ha succehit res d' extraordinari.

S' ha cumplert ó está en vias de cumplirse una llei trista, si, pero potser fatal: *el peix gros se menja 'l petit.*

Y aquest peix gros es un poble d' un sigle d' existencia, que porta á Europa un sigle d' adelantos materials, y que s' ha colocat no sé si per esforços propi ó ab el que l' hi don l' evolució més fonda del atomisme lliberal més radical y més anárquich, al cap del pobles lliures *fi de sigle*: lliures, sens conciencia; lliures, sens familia; lliures, sens societat; lliures, sens pátria; sens més esperit que l' esperit de conservació que crea 'l egoisme socialista, sintetisat en las frases: *respecte á n' els demés pera que 'm respecten; que gosen els demés pera que jo gose.*

Aquest poble ha mantingut contra Espanya una insurrecció, y no sols l' ha mantiguda, sino que també l' ha fabricada expressament. Y aquesta insurrecció ha extenuat á Espanya, ha arribat la sanch de la joventut proletaria element important de treball y producció, y ha desnivellat la seva Caixa amenassant conduhir á una bancarrota próxima al crédito espanyol.

Y la gran República ha gastat tres anys de sa historia probant la paciència de la vella Monarquía, y protegeix las expedicions d' insurrectes á la gran Antilla y fa saltar á un ministre plenipotenciari que escriu una carta particular y 's prepara á intervenir acumulant al efecte forsa y elements. Y de tal manera apreta aquesta potencia americana, que fa dubtar al orgullo castellá, ¿que dich dubtar? lo fá decidir per la pérdua de la corona pátria y hi ha ja polítichs desinteressats que abogan per l' independència de l' Isla y altres més comerciants que volen liquidarla; vendrela per trenta diners! lo gloriós y providencial tresor colocat per Deu, com diu en Castelar, al mitj del Océa, pera premiar la constancia de Colón!

Vola la meva memoria al passat y 's coloca á mitjans del any 1876.

Y hi va haver una guerra en Euskalerrria; guerra crudel, guerra de germans. No parlem de las sevas causas; la historia jutjará d' ellas. Aquella guerra que tant havia enconat los ànims arribatá fills á las llars y brassos al treball, en el precis moment en que més necessitat tenia Euskalerrria d' uns y altres; en el moment precis en que 's posaba 'l segell á las injusticias d' un sigle. Y lligada Euskalerrria, tapada la boca, impossibilitada per valerse, vegé com arribavan á la seva presó las regions totas d' Espanya (1) pera mofarse d' ella, escarnirla en mitj d' aquella estupenda orgia que havia fabricat el triomf.

Temps passats, se dirá. ¡Si temps passats!

Nosaltres creyem en un Deu que ha fet del no res al firmament y l' ha subjectat á lleys necesaries inmutables y eternas. Creyem en un Deu que ha creat y redimit al home y que l' ha subjectat á una societat, y á la societat á la llei de l' Historia.

Ningú ens pot impedir que ho creguem.

Ningú tampoch ens pot impedir que creguem que el Deu de la Justicia se venja en els Governes d' Espanya y en el poble per ells regit, com ells dos se venjaren en la desgracia de Euskalerrria.

L' horitzó está núbol, potser s' aclareixi.

Respectem los judicis de Deu.

J. V.

(Trad. de l' Euskalduna.)

(1) En aquest párrafo l' autor no exceptua á Catalunya cosa á totas llums injusta si fos ab intenció de compendrela entre las que escarnian el suplici d' Euskalerrria. ¿Será que l' autor l' exceptua tacitament considerantla com altra víctima de la mateixa tiranía? La frase final del párrafo ab que comença l' article, aixís ens ho fa creure. (N. de T.)

DISCURS

llegit per lo president de la «Lliga de Catalunya»
D. Pere Aldavert, en la sessió inaugural d' aquest any.

(Acabament)

Láminas plenas de redolins que fins á nosaltres, á nosaltres mateixos nos lligan; avensos materials que ab llas de ferro y ab cinta de pols nos uneixen ab los pobles que han sigut nostra desventura després d' haverse ells mateixos treballat la seva; crèdits ilimitats que 'ns han fet verdaders propietaris dels mateixos establiments que altres administran pensant serne 'ls amos; l' error d' abocar massa capitals en certas industrias quin centre natural no es Catalunya; la cayguda vergonyosa de la noblesa que no 's recorda de sos passats més que en las esquelas funerarias, hont presenta una tirallonga de noms amohinadora, mentres deixa que per los trencats sepulcres de las antigas abadías apuntin las ossamentas de sos passats, menos guardadas que 'ls cadáveres de la pobresalla que cubreix la mare terra; lo vici del joch y 'l vici de jugar á diputats arruïnant més depressa encara que 'ls tributs las senyorials masías catalanas, convertidas en masoverias casi totas y no representant en los pobles ni autoritat, ni tradició, ni amparo, ni res de lo que sas superbas construccions prometen; las tremendas guerras socials que havia fomentat ja avans la reyna madastra castellana; la guerra de successió en que acabaren de finir las llibertats, morint en la expatriació los que llavors encare tenian sanch á las venas; la del any vuyt, que si serví pera tréurens de demunt als soldats del Emperador, 'ns acabá de soldar, ab las espurnas lliberals de Cádiz, al Estat espanyol; la del any 35, la dels Matiners, la darrera que promogué D. Carlos, afiliantnos al un y al altre partit y acabant de fernes oblidar de Catalunya; las fortunas novellas vingudas als 50 anys de ser permés al comerç y á la marina catalana lo tráfeh ab América, que han anat omplint d' ignorants ab diners los pobles de la costa; las eixidas dels primers anys de veritable protecció, que no totas, desgraciadament, han servit pera perfeccionar la industria dels pares deslliurantla de la tutela Aranzelaria, ni pera ajudar á fundacions benéficas, sino pera fer neixe una nova aristocracia en quals cuartels d' escut hi deuria haver á tots una ferradura, perque en res més que en cavalls y en hipódromos pensa; bona part del clero parroquial y de benifet afiliat al carlisme; dinásticas las més de las altas gerarquias, y pochs recordantse de Catalunya, que val molt més que tots los reys haguts y per haver; ab un tragí etern de gent que com las rocas, va baixant de la alta montanya, cada vegada més avall, fins arribar á Barcelona, y que, naturalment, no fixantse en cap poble, de cap poble s' enamora y cap terror estima; ab una invasió amensadora de gent d' altrats terras que aviat posarán desconegut lo nostre cens ab noms que no son res més que 'ls de vuyt ó deu sants ab un afegit sense solta y sempre igual... ¡si fins apar impossible que hi haguém sigut á temps pera salvarnos!

Anava tant depressa la desaparició de nostre esperit nacional, que ab la empena de la premsa diaria era questió de cinquanta anys ó menos.

Benehimlos desde aquesta casa als que l' lensaren lo primer crit de renaixensa. Benehim sobretot als que com l' Aguiló, en Cuxet, en Bofarull, en Briz, en Blanch y en Calvet ab lo mateix crit als llabis moriren, que d' ells ha vingut tot: moviment literari, moviment artístich, moviment històrich, moviment polítich. D'ells ha vingut tot, encare que mols segueixin en la mania de que no: de que no feyan més que reflar passadas.

Vaya unas passadas de refilas los poetas catalans. Unas refiladas que están frech á frech del crit d' independència: aquest crit á que no arriban mols nacionalistas polítichs, que acceptan com á passadora la situació política que al any 48 se sabé crear Hungria ab las armas; la que conserva Noruega ab tot y haver passat un general de Bonaparte per lo trono de Stokolmo; la que 'ls cantons suïssos s'han sabut crear á forsa d' enteniment, de respecte y de amor á la patria Suïssa, que va al devant de la civilisació política universal, sense un soldat, buydas las presons, sense tributs que ofeguín á aquell felis poble.

Espanya es tota un corch: no té més que presencia de nació com tenen presencia de banchs y de cadiras los que trobém al obrir una casa no trepitjada de mols anys. Llevat de la fulolla que oreja 'l vent, tot lo demés es quera. Igual en aquesta nació després de quatre cents anys d' unitat. No hi ha un sol organisme sencer. Per dins tot, absolutament tot es quera.

La darrera hora d' aquest Estat unitari s' acosta; que 'ns trobi previnguts pera restaurar los antichs organismes tal y com exigeix lo respecte als vells; tal y com fa necessari l' alé dels temps, que cada sigle posa sa marca sobre la crosta de la terra: uns embellintla ab temples del Senyor, altres coronant las montanyas de moradas senyorials, y 'l que ja acabém, omplint las planas y las concas del rius dels ruchs de la industria y estenent arreu la xarxa de carrils y de telégrafos que, havent capgirat la manera de ser dels estaments, té de capgirar també las lleys y costums per que avans exclusivament se regía nostra patria catalana, la nostra única pátria, sia gran sia xica.

Més xich es un infantó quan lo volcan per primera vegada.

Y veyeu si s' estima per angunias que fassi passar; per nits que fassi perdre.

Veyeu si s' hi gosa ab aquells petons y ab aquellas rialletas ab que correspon als nostres afanyas á las nostras miradas escrutadoras de la salut d' un cos d' hont la animeta está sempre á punt de fugir cap á regions més serenas. cap al centre universal de las ánimas, cap á la única patria que está per demunt de la que Deu nos ha donat sobre aquesta bolva que no fa més que passejar per la inmensa órbita que li té senyalada las miserias de la Humanitat.

Petita ho es Catalunya. Pero la petitesa y la grandaria son conceptes no més de relació. Sobre 'l mapa d' Espanya hi forma un bon clap; sobre 'l mapa de la terra encare 's veu sense microscopi.

No hi entrem en comparansas de territori, que hi perderíem tots. Al costat de Xina, de la Argentina ó del Brasil tant trist paper fa Espanya com Catalunya. L' una y l' altra no passen de formigas bladeras ó de jardí, pero formigas sempre.

Que no 'l passejin son orgull los de la patria grande. Que no se 'l mirin lo seu territori ab vidres multiplicadors, que tampoch los estensissims territoris de que hem parlat son res comparats ab la grandaria de la terra, d' aquesta terra que en l' Occeá de mons que voltan per l' espay, tampoch passa d' una bolva, d' un gra de mill.

Si no hi tinguéssim també la nostra part, y com nos enriuríam d' aquesta patria grande desolada, fanfarrona y pobre, sens altre alé que 'l de dominar al que li cau sota peu, sens altra aspiració que la d' anar tirant un dia més; sempre á cent lleugas de la civilisació, y del sentit comú á molta més distancia que la que hi ha del sol á la lluna.

HE DIT.

NOTICIES

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 23 de Mars.—(2.ª convocatoria). Reunits 8 concejals baix la presidencia del Alcalde Sr. Boga, prengueren los següents acorts:

Aprobar la acta de la sessió anterior y la extraordinaria celebrada per la revisió dels expedients de quintas.

Aprobar comptes per 2.191'27 pessetas.

Concedir permís d' obras á don Geroni Forch.

Concedir dos mesos de prórroga al contratista de las obras del nou escorxadador.

Aprobar lo plech de condicions pel arrendament del Teatre en la vineta temporada de Pasqua, desde el 10 d' Abril al 30 de Maig; l' arrendatari deu prestar una fiança de 200 pessetas y satisfacer lo 3 per cent del producte íntegre; la entrada per la porta principal no pot esser inferior á 50 céntims y se reserva l' Ajuntament la facultat d' excluir las obras que no consideri dignes del públich. Se senyalá pera la subasta el dia 28 á las 12, deguent esser presidida pel concejal Sr Tort.

Aprobar lo projecte d' alcantarillat del carrer de Calderers, quin cost ha d' esser de 3.871'24 pessetas.

Deya *El Norte* de diumenge passat, á propòsit de presentarse la candidatura catalanista de D. Joan Permanyer pel districte de Vilafranca del Panadés, que á les Corts no s' hi va més que á fer política y que 'ls representants que allí s' envian es pera que intervingan en política, y trau la conseqüència de que el catalanisme es un partit polítich y que per lo mateix se contradeix no volguent apareixer com á tal y abominant de la política en que s'ifica.

No sabíam que la missió dels diputats ni de les Corts fos la de fer política: nosaltres creyem que la seva missió era representar á sos electors y votar de conformitat als sentiments d' aquestos, procurant y promoguent tot lo que pogués ser útil á sos interessos morals y materials y, aixís, opinavam que podian molt bé anar á les Corts persones deslliades de tot compromís ab los partits polítichs, com sucehirá, per exemple, en lo cas de que hi vagi 'l senyor Permanyer. Si *El Norte* vol dir que les Corts espanyoles no fan actualment més que política y de res més que de política s' ocupan quasibé tots los diputats que hi van, estarém conformes; pero axó no vol dir que 'ls catalanistes fassin lo mateix y que fingan per tal la missió de les Corts y dels diputats.

Per lo demés, no escert que 'l catalanisme sia un partit polítich en lo sentit que se dona á n' aquesta paraula, ni que abomini de la política. No es un partit perque no demana á ningú que abdiqui de la seva personalitat ni de la seva conciencia pera estar incondicionalment á les ordres dels seus organismes: no té gèneratos, ni no natos que marquin als afiliats la pauta que s' ha de seguir en tots los assumptos, sien de principis, sien de conducta. Té un programa que serveix de llas d' unió entre 'ls agrupats, y prou. Si considera *El Norte* que axó es esser partit, la seva bona fé li haurá de fer regonexer que no se sembla gens als altres partits polítichs, especie de regiments ab disciplina més rigorosa que la militar, composta de masses á les quines no 'ls hi es licit tenir voluntat, d' un gefe, més ó menos il·lustre, en molts ocasions amo absolut, y d' un reduhit estat major que viu del prestigi del gefe y participa del mando en la part que aquest té per convenient.

No abomina de la política; y ¿com ne podría abominar si té un programa essencialment polítich y polítiques son les seves aspiracions de regenerar á Catalunya? De lo que abomina es dels partits polítichs, d' aquestos regiments fruyt del centralisme á que hem aludit, xorchs de principis molts d' ells, sense més ideal que 'l poder y sense més aspiració que 'l domini, especie de castes ab interessos propis y exclusius als quins sacrifican los interessos, la pau y lo benestar del pays.

D' axó que se 'n diu política, y no ho es, n' abominem: d' axó que se 'n diuen partits polítichs y no son més que bandositats de ambiciosos y famolenchs, no 'n som, ni 'n volem ser.

Si 'l catalanisme vá á les Corts, hi anirá á sostenir lo seu programa, á procurar lo bé de Catalunya, á votar en interés de la Pátria: no hi anirá á disputar les engrunes del pressupòsit, ni á afavorir cap interés personal ó de banderia, ni á entrar en conxorxes malsanes. En Permanyer ja ho diu en son manifest, y de la seva paraula d' home honrat ningú 'n pot dubtarne.

—La setmana passada va estar exposat en una botiga de las voltes de la Plassa del Vi un gran cuadro al oli, que son autor nostre compatriota D. Lluys Perich, destina á la próxima exposició de Bellas Arts de Barcelona. Dit cuadro se distingeix per la frescura del color y per la naturalitat de les tres figures que 'l componen, una avia y dos netes, resultant d' un realisme simpàtic, y demostra 'ls avensos que va fent lo senyor Perich en l' art de la pintura. Felicitem coralment á nostre jove amic y li augurem molts triomfs en sa carrera si continua treballant ab l' ardor d' ara.

—Lo Sr. Rahola ha retirat la seva candidatura per Vilademuls, en quin districte diuen que corren en gran los diners y las promesas de ponts, de carreteres y de nosabém quantas altres cosas. No obstant, l' ex-ministre Sr. Canalejas s' ha vist obligat á venir á ajudar al seu germà que está en perill. Nos sembla un paper molt trist pera un home de la talla del Sr. Canalejas, D. Joseph, lo tenir de corre per aquestos monts de Deu, convertit en agent electoral, pera fer surar á una persona sense cap arrel en lo districte y fins ara en ell desconegut. ¿No li ha ensenyat res lo viatge que ha fet darrerament á Cuba?

—*El Norte* de divendres, trona contra la candidatura del Sr. Permanyer. No es estrany; favors ab favors se pagan, y á *El Norte* es natural que li agradi més un sagastí que un catalanista. ¿No encasillan los sagatins als seus candidats? Y si no 'ns vol creure, preguntího al Sr. Marqués de Tamarit, eficasment recomanat al Governador de Tarragona, y al meteix Sr. Llorens, que li podrá donar raho del perque 'ls que desde Madrid havian encasillat per Olot al Sr. Chapaprieta, l' han desencasillat després. Lo demés que diu del districte de Olot son romanços, com á *El Norte* li consta, per més que vulga fer creure lo contrari.

—Ab lo títol «De fora casa», D. Joaquim Cabot y Rovira ha publicat un volúm de narracions de viatge, algunes de les quines haviam ja tingut ocasió de llegir en *La Renaixensa*. Lo Sr. Cabot sent l' art y la naturalesa y per lo meteix sab donar calor y vida á les seves narracions, que interessan sempre al lector. No dubtem en recomanar lo libre del Sr. Cabot als aficionats á las lletres catalanes segurs de que la seva lectura los hi será agradable y profitosa, y ja que 'ns es impossible ocuparnos d' ell ab més extensió, ne copiém un fragment en la nostra secció literaria. Lo libre se ven á Barcelona en casa de D. Alvar Verdagué, Rambla del Mitg, 5, al preu de 3 pessetas, y conté un prólech de M. Jaime Collell. Doném les gracies á l' autor pera l' exemplar que 'ns ha destinat.

—Diu un colega que cada dia va extenentse més en la Provensa l' us de la llengua provensal en las Iglesias, de modo que en la present quaresma en varias poblacions s' usa aquella llengua en los sermons quaresmals; com á Tarrascó, Marsella, Saint-Cyprien de Provensa, Lorgues, l' Isle, Saint-Savin d' Avinyó, Arriac y Villeneuve.

—Distingits y entusiastas advocats catalanistas s' han manifestat á Vilafranca del Panadés, Sant Feliu de Lloregat é Igualada, á fi de perseguir criminalment tots los delictes electorals que cometin en les eleccions que deuen verificarse avuy.

—L' Assamblea federal celebrada la setmana passada á Figueras prengué entre altres acorts lo de demanar al Govern l' autonomia de Catalunya.

—Ademés del manifest que publicá lo candidat que presentá lo catalanisme per Vilafranca, han usat la nostra llengua en sos manifestos don Federich Rahola, candidat per Vilademuls, don Francisco de Cuirana per Gerona, don Joan Salas Anton pel Vendrell, don Joan Canyelles per Tarragona, lo Marqués d' Olot.

per las Borjas d' Urgell y usa també lo català en sos discursos de propaganda electoral don Joseph Maria Vallés y Ribot, candidat per La Bisbal.

—Llegim en un periódich que la companyia que actua en lo Teatre Romea de Barcelona baix la direcció del notable actor don Enrich Borrás quan acabi la temporada ferà una excursió artística per Gerona, San Feliu de Guixols, Palamós, Palafrugell, La Bisbal, Figueras y Olot. Celebrarém moltíssim que 's confirmi la noticia y esperem que 'l Sr. Borrás nos farà conèixer las obras darrerament estrenades del Teatre català.

—Sembla que aviat se dictarà una disposició manant que s' admeti la llengua catalana en los telegramas y telefonemas.

—Com oportunament anunciarem nostre company de redacció don Joseph Morató y Grau publicà, en un volum la novela «L'Esquirol» qu' ha sigut jutjada en termes molt laudatoris per tota la premsa, havent publicat la notable revista *L'Atlàntida* lo retrato de nostre amic acompanyat d' un article encomiastic. Felicitem a nostre company y desitjem saborejar algun nou treball seu.

—Fa notar *La Renaixensa* 'l contrasentit de que combatin la candidatura catalanista del Sr. Permanyer *El Correo Catalán* diari carlí, per poch catòlica, y altres diaris republicans de Barcelona, per massa catòlica. No se 'n estranyi; nostre bon company, en lo fondo en un y altres no hi ha altre cosa que odi al catalanisme y en loch combatre sos principis s' entenen en procurar ferli mal volent fent combregar a sos llegidors ab rodes de molí Pel dir dels carlins ja se sab que ningú es catòlich com ells, y per molts republicans es carlí tot aquell que cada dia no s'esmorça un capellà.

—En la junta general celebrada avans d' ahir per 'l Associació literaria, fou elegit lo següent Jurat pel Certamen d' enguany: don Francisco Vinyas y Serra, president, don Bonaventura Riqueta, don Joseph Iglesias pbr, y don Aniceto Ibrán y Ruiz, vocals y don Juli Piferrer, secretari. Pel càrrech de vice-president de la Junta Directiva fou elegit don Jaume Brunet y Roig y reelegit secretari don Enrich Grahit.

—S' ha constituït una agrupació catalanista a Besalú. Avant y sempre avant.

—No sabem que succeïx ab nostre colega *La Senyera* de Palamós, donchs enviavimli com ho fem lo cambi no ha aparegut per nostre redacció més que 'l primer número.

SUSCRIPCIÓ

iniciada per la patriòtica *Associació Catalanista de la Costa de Llevant* a favor dels pobles perjudicats per los darrers ayguats de la comarca que representa, y especialment per Tordera que 's dels qui més desgracias hi han ocasionat.

Suma anterior.	108'00 ptas.
Juventut Catalanista.	1'00 »
Rafel Ramis.	0'25 »
Anton Murtra.	0'25 »
Agustí Riera.	0'25 »
Joaquim Roca.	0'25 »
Joan Mató.	0'25 »
Gaspar Durán.	0'25 »
Manel Ginés.	0'25 »
Joseph Xandri.	0'25 »
Un escolar regionalista.	0'25 »
Un Autonomista.	0'25 »
Enrich Bosch.	0'25 »
Isidro Suria.	0'20 »
J. A.	0'10 »
Pere Ribas.	0'10 »
M. B.	0'10 »
Un de la Normal.	0'40 »
Un seminarista.	0'40 »

112'50 »

S' admeten donatius en lo local d' aquest Centre y de la Joventut Catalanista, en la llibreria de Joseph Franquet, Argenteria, y en casa D. Juan B. Torroella, Constitució, 43. 1er.

SECCIÓ LITERARIA

Una passejada pe 'l llach Leman

(FRAGMENT)

Ouchy y Lausanne

No 'n sabiam res; a *Ouchy* es la festa major, hi ha fira. Lo port està cusit de llanxes, vaporets, esquifs, patins, etc., y 'ls nalls carregats de geas: hi há cucanyes; hi há regates. A cada xicot que can al aygua 's sent una riallada de la multitud; a cada embarcació qu' arriba victoriosa un aplauso unánim. Travessem com podem aquelles muralles de carn ab ganes de fugirne; però uníam del foc per caure a les brases. Com més caminém, més sospites, més soroll y més mareig. Tothom s' estalona, bada, canta, juga, riu, ben, menja, balla y celebra la festa. Cases y places, balcones y finestres y portals, tot està enramat y

guarnit ab banderes, llustrines, cobre-llits y fanals de totes formes y coloraynes. De tendes ambulants, cantines y barraques no n' he vist may tanta abundor y variat mostruari. Aquí 's venen joguines, robes, llibres, especifichs, quincalla, etc.; allí 's beu y 's menja lo que 's pot, puix ningú dona l' abast a omplir gots de vi y cervesa, ni a despatxar lleminadures. Aquí 's senten coros, allà musiques y petardos. Aquí s' ensenyan gegants, *niñas gordas*, panorames de tot lo mon, figures de cera, besties feres; allí hi há rifles, jochs de totes menes, *caballitus*, rodelles, *pim, pam, pum*, y tot s' anuncia a cops de bombo, a trompetades, a gemechs d' orga; y la gent, grans y xichs, mascles y femelles, tots mudats, se masegan: s' empenyen, s' arremolinan, s' estiran, per veure, escoltar millor. Falta un poch de llum al quadro per resultar marejador.

Lo suís espera tot l' any ab ilusió la seva festa cantonal: no es estrany, donchs, que 'l dia que arriba s' hi llense, s' hi engresque y s' hi emborratxe. Lo que sento es qu' aquesta borra-xera de festa ab tots los seus sorolls, colors y moviments m' ha agafat de plé a plé y m' ha capolat de cames y cervell.

Per sòrt, he anat a parar a la estació del ferro-cordill que puja a *Lausanne*. Surten trens cada 10 minuts. Aprofito, donchs, lo primer, per escapar d' aquest manicomi al ayre lliure.

Sempre que vaig en ferro-cordills, que funcionan per la lley del contrapés, me sembla que m' fico en les galledes d' un pou inclinat. La via se exten dreta y generalment dintre d' un túnel ó d' una sèrie (com aquest), pug son obgecte es enllasar dos pobles ó dos barris d' una mateixa ciutat situats a diferenta altura. Les linees dels rails, per sa lluentor, se veuen de cap a cap com la corda, y l' enfilall dels vagons puja y baixa matemàticament, grunyint pe 'l cami y degotant gent a cada estació.

Ab cinch minuts he arribat a la de *Lausanne*. Vessava de gent qu' ab un Jesús ha omplert los vagons per trasladarse a la festa. Lo qu' es en lo brancal de *Ouchy* les galledes haurán fet buydada complerta.

La ciutat de *Lausanne* està edificada tota ella en una gran costa. Al moment que hi soch ningú diria que compta més de trenta mil habitants. De la estació, enclavada en la part baixa, a la Catedral, situada en la part més alta, no he contat deu persones. Tothom es a *Ouchy*; allí 'l bullici y la gatzara sobran; aquí es tanta la quietut y soletat que casi he sentit tristesa.

Pe 'ls carrers que seguexo judico que m' trobo en una de les poblacions més autènticament antigues de les que vorejan lo llach. Moltes cases panxudes, ab miradors y galeries, y ab son costellam de vigues creuades que les aguantan, m' ho testifcan, y també la patina que cobreix los edificis, que, com lo curtit de la pell en les persones, delata aproximadament la seva edat.

Sobre dites cases, encara que velles y revelles, l' art no te res que dirhi, ni que vèurehi: únicament per son ayre exterior, hen suís, m' ha cridat l' atenció la casa de la vila. Si la mereix, no ho sé, puig no més l' he vista de passada y anant cap a la Catedral.

La visita d' aquesta era l' obgecte principal de ma pujada a *Lausanne*. Passant, de dia, ab lo tren, la seva silueta m' havia interessat sempre, pero may havia tingut ocasió d' aturar-mhi ni conèixerla més que de vista.

Per arribarhi es un fastich: després d' una sèrie de pujades, bastant accentuades, ne vé una capassa d' esbufegar al més pintat. Axó sí, 's pot triar lo modo de guanyarla: ó seguint la rampa de dret ó plantantvos al cos una escala de cent sexanta grahons. Ab-dós camins cansan prou, pero un té 'l consol de suposar que 'l qu' ha dexat cansa més.

Estich segur qu' a *Lausanne* no hi viu ningú que patesca del pit. Al darrer replà m' he trobat ab la famosa Catedral voltada dels carrerons y cases més típiques de la ciutat. Sòrt qu' una de ses fatxades laterals dona a una *terrasse*, que sinó no hi hauria medi d' apreciar ses belleses exteriors. La sua construcció data del sigle XIII y son estil, gòtich, es bastant pur. No es molt rica en detalls, però si de linees, especialment lo cimbori y l' àbsis. L' any 1875 comensà una restauració sèria qu' encara dura. Los anys y 'ls homes y sobretot los homes d' art, com feu notar Victor Hugo, l' havian atropellada. A Violet-le-Duc s' encarregà la direcció de les obres que 's van seguint, a pas de tortuga, conforme als seus plans, y ell fou també, segons m' han dit, l' autor de l' ayrosa agulla qu' arrenca del creuer.

L' interior es d' una sola nau formada per un doble pis d' arcades y columnes qu' aguantan la volta, y, a dir veritat, m' ha fet poch efecte. Sia perquè hi há barreja d' estil, sia perque la claror l' amara completament, sia perque si ha comés lo pecat artístich d' emblanquinarla, sia perque sos paraments y espays están despullats d' altars, imatges, retaules, quadros, vidrieres, etc. per estar dedicat al culte protestant, lo cert es qu', al entrarhi, s' hi senten esgarriñanses de fret.

Los qu' estem avesats a la llum y decoració de les catedrals catòliques no 'ns podem avenir ab la impressió estètica que produxen los temples protestants. Tenen l' aspecte d' una aula gran, qualsevol. Banchs y més banchs, arrencats, ab alguns llochs reservats per mèdi dels rêtols *municipalitat, pasteurs* etc., als que 'n dirian alumnos distingits; tots de cara a la trona, de la qu' en penjan, a tall de cartells, uns cartons impresos ab caràcters romans llegibles a distancia, que dihen, *Psalm XIII, Psalm XXIX*, etc. Aquest es lo lloch destinat al orador que 's comenta, y dessota la trona, una tauleta, coberta de panyo vert' ab tintor y ploma d' oca, indica 'l seti destinat al lector de la Bíblia.

Tal es la *mise en scene* d' aquesta iglesia protestant. Es ben poca cosa y jo no entench com aquesta sobrietat dim res a l' es-

perit. Jo reprobó l' excès d' aparato, escenografia y ostentació que de vegades se veu en nostres iglesies, perque 'l distreuen; però sento que nostres cerimonies y rituals li parlan, omplan y satisfan més de debó.

Ells, los protestants, pretenen qu' en nostres iglesies hi há quelcom de teatral, y ells no 's recordan que hi donan concerts d' orga, pe 'ls que 's paga entrada y 's llogan cadires, y que per visitarles cal pagar també més ó menys, segons sia dia ordinari ó de moda, feyner ó de festa.

Al sortir no he pogut menos, d' entretenirme contemplant desde la *terrasse*, que domina *Lausanne, Ouchy* y gran part del llach, la cayguda de la tarde. La tentació es forta. En lo cel no 's veu un pam de blau; alguns atornassolats cap al cantó de Ginebra senyalan la posta del sol. En l' espay sembla qu' hi penjan cortines de glassa; los termes s' empastan y desaparexen, los colors s' apagan, y aygua, cel y terra, 's barrejan y confonen al lluny y en un mateix gris, que s' aploma y ennegreix per moments. ¡Quin espectacle més fi, més armónich y més grandió! Si un ayre humit, de pluja, no m' hagués dut esmortuït los crits y musiques de la fira y les canonades, *hurras* y aplausos ab que son rebuts los darrers vencedors de les regates, encara hi fora. Axó 'm recorda que dech tornar a *Ouchy* per embarcarme. Com es l' últim vapor que vá a Ginebra y son molts qu' esperarán tanda a l' embarcader, me n' hi vaig de dret y.., m' hi estaciono.

Lo bullici, 'l verdader trágul que passa aquell poble encara dura y durará, si la pluja no ho destorba, fins altra hora. Als deu minuts d' esperar, un punt negre que 's va engrandint, com un topo de tinta en lo paper secant, y un xiulet molt enrugallat anuncian la proximitat del «Mont-Blanch.»

S' acosta magestuosament, s' atura, atraca, posan la palanca, y un riu de gent s' hi aboca. Sembla la llengua d' un monstre que 'ns engoleix. Jo no sé les trepitjades qu' he rebut ni les qu' he donat, però si que, d' esma, m' he ficat en un remolí, he seguit la corrent, he tingut por de caure al aygua, y que, fins al cap d' una estona, no m' he donat compte de qu' era a bordo y caminavam.

JOAQUIM CABOT Y ROVIRA

ÍNTIMAS

També 'l hivern-te flors, dolça estimada:
també 'l hivern te flors.
Tot brandantse las trobo en la montanya,
mes no 'n sé pas lo nom.
Sols conech las embrivolas violas
que guardo pera tú.
Las altras son per mi, blancas y grogas;
totjust tenen perfúm.
Los ditxosos del mon ni sols las miran,
pobretas flors d' hivern;
flors petites y humils, flors d' horas tristas:
jo las cerco ab dalé.
Mes fins eixas, mon bé, te las daria,
y ¡ay! no t' oviro enlloch...
¡Qué lluny es, ma ilusió, qué lluny lo dia
de cullirlas tots dos.

No sé si ets tú la vaga recordansa
d' una ilusió d' ahir,
ó 'l preludi indecís d' una esperansa
qu' encara ha de venir;
mes quan l' ánima, abstrèta de la vida,
son trist lligam mitg romp per un instant,
quan sento en mí la son dolça, esllanguida,
que ab ombra ataphida
ma pensa y mos sentits va embolcallant,
llavoras, quan tot fuig, quant tot s' oblida,
jo 't veig al meu davant.

J. M. COLL Y RODÉS.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 27.—Sta. Lidia
Dilluns, 28.—S Sixto III papa
Dimars, 29.—S. Eustasi.
Dimercres, 30.—S. Joan Climach.
Dijous, 31.—St. Balbina.
Divendres, 1.—Els Dolors de Ntra. Sra.
Disapte 2.—S. Francisco de Paula.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia de San Lluch.

Establiment tipogràfic de Manel Lluch.
Ferreria Vallat.—28 rera.

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Matí	Tarde
Correu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 2.ª y el rápit de 1.ª y 2.^a

De Gerona á Port-Bou

	Matí	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Matí	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

De San Feliu á Gerona

	Matí	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistas (Juriol y Agost).		5'40

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Matí	Tarde
Núm. 2.	9'40	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

De Amer á Salt (Gerona)

	Matí	Tarde
Núm. 1.	7'40	
Núm. 3.		1
Núm. 5.		4'30

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

ORDINACIONS

- Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)
- Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)
- Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)
- Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Ressa voltas d' en Rosés)
- Pera Anglés, La Sella y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)
- Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU
DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

NOTA

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona.	1 pesseta trimestre	Estranger.	1'50 pessetas trimestre
Forà.	4'25 id. id.		Un número sol. 0'40 id.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA.

Sub-direcció Regional: Plassa del Carril, 6, 2.^{on} Gerona.

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	matí.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línea.	5'30	
Sant Felú de Guixols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línea.	7'00	m.
Estanyol y sa línea.	7'00	m.

SORTIDAS

3'49	tarde
7'00	matí
8'48	m. y 8'00 nit.
11'00	m.
11'00	m.
9'00	m. y 6'00 tarde
10'00	m.
10'00	m.
10'00	m.

BACNH VITALICI DE ESPANYA

LA PREVISIÓN

BANCH VITALICI DE CATALUNYA
Companyias de segurs sobre la vida reunidas
Carrer Ample, núm. 64
BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

15.000,000 DE PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235,908'05 pessetas
Capitals assegurats desde la fundació
de las C.^{as} fins al 31 Dbre. 1897. 203.-80,352'95
Pagat per sinistres, pólissas vensudas
y altres comptes fins igual data. 13.332,881'64

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderech y Bacó
Representant en la Capital

Anicet Palahi
Agents en la mateixa

Toribi Corominas.—Narcis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguia Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevallosos, no tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent específich, se usa en una perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Son tinturas superiores
las que en Máximo fabrica:
tenyintse ab elles, senyors
un vell, troba sense esfors
dona jove, guapa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA